

метафізики був Арістотель (хоча самого терміну не створив!). Метафізику філософ визначав як теорію пояснення загальних сутностей або ж спробу пояснити суще як суще. Згідно цієї концепції, метафізика є найзагальнішою з усіх дисциплін; її завдання – ідентифікувати природу та будову всього, що є.

Предмет метафізики не може бути фіксований чуттєвим досвідом, однак він осягається розумом, тобто має умоглядний характер. Тому, характеризуючи метафізичне знання з цієї сторони, можемо стверджувати, що вона є спробою дослідити царину надчуттєвого; є пізнанням надчуттєвої реальності.

Іммануїл Кант, для прикладу, головною особливістю метафізики вважав дослідження реальності зі самих лише понять. Створивши дві метафізики, – трансцендентну й критичну, він відрізняв її від науки, яка завжди спирається у пізнанні своїх об'єктів на чуттєвий досвід. В чому ж завдання метафізики? На думку І. Канта, окреслити найзагальніші особливості нашої думки й знання. Крім того, метафізика прагне ідентифікувати найзагальніші концепти, застосовані в нашій репрезентації світу за допомогою розуму. Отже, питання щодо природи та правомірності метафізики як філософської науки осмислюється, виходячи із надчуттєвої, позадосвідної реальності. А тому будь-які судження метафізика завжди виходять за межі людського знання.

Ключову роль у метафізиці як теорії філософського знання відіграють категорії, тобто найзагальніші способи визначення сущого. Дискусії виникають, коли йде мова про існування сутностей дуже загального роду або дуже загальної категорії. Завдання філософів – створити повну структуровану метафізичну теорію, тобто „надати повний список категорій, під які підпадають речі, та ідентифікувати види відношень, які є між цими категоріями”. Мабуть, чи не найяскравішим прикладом в історії філософської думки щодо вивчення категорій є епоха Середньовіччя, представлена реалістами, концептуалістами та номіналістами. Саме в Середньовіччі, а особливо в період розвитку схоластики, категоріальний апарат набув новизни та значно вдосконалився: створився новий категоріальний апарат, філософи працювали над новими категоріальними відношеннями та зв'язками; набуло форми теоретичне (шкільне) мислення.

Телеки М.М.

ЕПОНІМІЧНІ ТЕРМІНИ З ІМЕНАМИ ДАВНЬОГРЕЦЬКИХ ЛІКАРІВ

Кафедра іноземних мов

Вищий державний навчальний заклад України

«Буковинський державний медичний університет»

У сучасній науці продовжують топитися суперечки навколо проблем епонімії. Дотепер залишаються дискусійними проблеми впливу ідеосемантики власного імені на значення і функціонування термінів, властивості епонімічних термінів як когнітивно-комунікативних одиниць.

Найбільш насичені епонімами мікросистеми медичної термінології. Актуальність розвідки зумовлена необхідністю опису епонімічних термінів як засобу професійних знань, що використовуються в процесі діяльності медичних фахівців. Дослідження різнобічних аспектів мови медицини та окремих мікросистем медичної термінології здійснювали і зарубіжні, і вітчизняні лінгвісти: зокрема французькі (André Lapiette 1989); іспанські (David Ezpeleta 2004, 2006); російські (Е.В. Варнава 2009, В.М. Лейчик 2011, Е.М. Какзанова 2011); білоруські Е.И. Гринкевич, А.А. Шарпа (2013); українські (М.М. Дзюба 2011, 2016).

Когнітивно-інформаційна сутність будь-якого терміна спрямована на його посередництво у процесі професійно-наукового спілкування. Це дозволяє відобразити термінотворчість як цілеспрямовану номінативну діяльність, що чиниться в інформаційному просторі конкретної мови у тісному взаємозв'язку з розвитком пізнання (М.М. Володіна, 1998). Для будь-якої власної назви є визначальним той факт, в якому типі культури, в якій країні та якою мовою вона утворилася у середині підмови медицини. Носій антропоніма відіграє також важливу роль у розвитку певної галузі медичної науки, оскільки він є представником певної культури. Антропонім у структурі терміна доповнює знання, скрите під зовнішньою структурою, виступає хранителем певного культурного етносу, історичних подій, що відбувалися у процесі розвитку медичних знань.

Мета дослідження – опис епонімічних термінів, що функціонують у морфології, компонентом яких є власні імена давньогрецьких лікарів, і досягається виконанням таких завдань: розглянути епоніми як засіб збагачення лексичного складу мови; установити роль епонімічних термінів як трансляторів лінгвокогнітивної і лінгвокультурологічної інформації.

У праці використаний «Ілюстрований словник епонімів у морфології». Для реалізації мети і завдань використовується метод аналізу, описовий метод, що передбачає лінгвістичні спостереження і узагальнення.

Терміни-епоніми виникають завдяки визнанню наукових відкриттів, які здійснили вчені-дослідники в галузі медицини. Власне ім'я як мовний знак дозволяє розглядати терміни-епоніми у світлі когнітивного підходу. Як стверджує Є.М. Какзанова, «наявність ономастичного концепту у концептосфері національної мови дозволяє не тільки зберігати знання про власне ім'я і знання про світ, а й відображати найважливіші аспекти концептуальної картини світу».

Терміни, компонентами яких є власні імена, не тільки стають джерелом пізнання об'єкту або процесу, когнітивно значущими у медичній професійній сфері. Вони мають здатність транслювати інформацію про першовинахідників, етнос, країну, в якій жили і практикували у певний історичний відрізок часу. Так, латинський термін *tendocalcaneus* відомий ще як *сухожилля Гіпократа* – сухожилля триголового м'яза гомілки, що прикріплюється до горба п'яткової кістки (більш вживаний син. *сухожилля Ахілла*, за іменем грецького героя з відомого твору «Іліада»). Морфологічне поняття зберігає ім'я давньогрецького лікаря

Гіппократа (Hippocrates, 460-377 р. до н.е.), фундатора європейської медицини. Зауважимо, що, на відміну від морфології, найчастіше поєднання імені «батька медицини» з апелятивами застосовуються у клінічній термінології. Кожному медичному фахівцеві зрозумілі значення епонімічних термінів: *обличчя (маска) Гіппократа* → *facies Hippocratica* (сукупність характерних змін рис обличчя вмираючої людини); *ніготь Гіппократа* → *ungulus Hippocratis* (деформація нігтів, спостерігається на ранніх стадіях деформації пальців за типом «барабаних паличок»); шум плескоту *Гіппократа* → *succusio Hippocratis* (шум плескоту в грудях, чутний при швидкій зміні положення, чи струє грудної клітки).

На позначення поняття «з'єднання поперечних, верхнього сагітального, потиличного і прямого синусів твердої мозкової оболонки, розташоване на внутрішній поверхні луски потиличної кістки» морфологи застосовують термін *жом Герофіла* – лат. *torcular Herophili* (син. *confluens sinuum*). Праці Герофіла (Herophilus, 304 р. до н. е.) про оболонки та шлуночки мозку, будову довгастого мозку, судинні сплетення, венозні синуси, передміхурову залозу та ін. загублені. Проте термін-епонім зберігає пам'ять про давньогрецького лікаря, інформує про його досвід і пріоритет у дослідженнях будови людського тіла.

Власні імена давньогрецьких лікувальників, що є компонентами термінів-епонімів, як культурно-специфічні смисли володіють лінгвокогнітивним і лінгвокультурологічним потенціалом. Епонімічні терміни відображають опосередкований мисленням процес найменування спеціальних знань як результат пізнання, обумовлений інтра- і екстралінгвальними чинниками. Інформація, що акумулюється в терміні, є зрозумілою для фахівців. Нею вони послуговуються у професійно-науковій та практичній діяльності. Перспективним є подальше вивчення термінів із метафоризованими епонімами, які мають додатковий культурний компонент значення.

Тимофієва М.П. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ КОНЦЕПЦІЙ ВНУТРІШНЬООСОБИСТІСНОГО КОНФЛІКТУ

*Кафедра психології та філософії
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»*

Актуальність дослідження природи внутрішньоособистісних конфліктів обумовлюється необхідністю розуміння психологічних змін у процесі розвитку особистості та виникнення психологічних проблем у студентської молоді. Невідповідності внутрішніх очікувань людини і зовнішніх можливостей, конфліктність і несумісність складових «Я-концепції», проблеми самовираження та самореалізації в суспільстві, складності професійного становлення, формування ідентичності в юнацькому віці обумовили вибір нашого дослідження.

Знання причин виникнення внутрішньоособистісних конфліктів (в подальшому ВОК) та їх подолання – важлива умова психічного та психологічного здоров'я молоді, формування професійної компетентності, взаєморозуміння та здорової конкуренції.

Мета дослідження полягає в теоретико-методологічному аналізі поняття ВОК, дослідженні основних концепцій ВОК, виявленні психологічних особливостей їх прояву і впливу на психологічне здоров'я та професійне становлення.

Психологічне здоров'я великою мірою залежить від душевного стану людини, врівноваженості емоцій і почуттів, своєчасного вирішення її внутрішніх суперечностей, подолання емоційних конфліктів, формування гармонійних стосунків у колективі. Як зазначає дослідник М. Корольчук, «Запущеність виховання та несприятливі умови оточення стають причиною різних форм неадекватної поведінки людини в суспільстві. Особистість може деградувати або змінитися, якщо зміниться її відношення до людей, до праці або колективу. Стійкість та постійність активних стосунків дозволяють особистості підтримувати особисту надійність, долати перешкоди та досягати намічених цілей, здійснюючи реалізацію своїх намірів».

Початок до розуміння психологічного здоров'я було покладено З. Фройдом, який вважав, що багато психічних порушень є наслідком внутрішньоособистісних конфліктів, які турбують навіть здорових людей. Л. Дьоміна, І. Ральнікова, впевнені, що психологічне здоров'я людини пов'язане з особливостями особистості, інтегруючи всі аспекти внутрішнього світу людини і способи її зовнішніх проявів в єдине ціле.

ВОК можна позначити як гостре негативне переживання, яке викликано боротьбою структур внутрішнього світу, що затягнулась та відображає зв'язки із соціальним середовищем, які є антагоністичними та затримують прийняття рішення.

В залежності від того, які сторони внутрішнього світу вступають у внутрішній конфлікт, психологи різних шкіл і напрямків виділяють основні види внутрішньоособистісних конфліктів.

Мотиваційний конфлікт – це конфлікт потреб і намірів, найчастіше психологічних потреб. Такі конфлікти можуть не мати яскраво вираженої ділової або виробничої основи. В них простежується взаємне перетягування людей, взаємне відштовхування, приналежність до відповідного референтного кола (значущої особи або групи осіб), почуття престижу, власної гідності, статусу тощо.

Моральний конфлікт – це суперечливе зіткнення моральних принципів в індивідуальній або ж суспільній свідомості, коли людина мусить вибрати те, що для неї не є прийнятним. Особливістю морального конфлікту є те, що в певній ситуації вибір дії, яка опирається на певні моральні правила, веде до порушення іншої норми. Складність полягає не в тому, що людина може не знати відповідних моральних норм, через що не може зробити правильний вибір, і не в тому, що вона не бажає виконувати певну вимогу моралі, а у зіткненні